

Direktoratet for
naturforvaltning

Laksedreperen *Gyrodactylus salaris*

- **Laksedreperen kan utrydde all norsk villaks**
- **Parasitten har kostet Norge flere milliarder kroner**
- **Det finnes effektive, lønnsomme tiltak mot parasitten**

Slutten for norsk villaks?

Gyrodactylus salaris

- Ble innført fra Sverige på 1970-tallet, gjennom lakse-smolt til oppdrettsnæringen.
- Har svært stor fomerings-
evne på grunn av ukjønnnet for-
mering og svært kort genera-
sjonstid («svangerskap» varer
bare noen timer).
- Spiser slim og hud hos laks-
unger – flesteparten av laks-
ungene dør deretter av sopp-
angrep eller andre infeksjoner

Kjent utbredelse av laksedreperen per 1. januar 2002, da den var påvist i 25 vassdrag og åtte smitteregioner.

Laksedreperen kan utrydde all norsk villaks

Laksedreperen *Gyrodactylus salaris* utgjør den alvorligste trusselen mot norske villaksstammer. Parasitten har vært påvist i 44 vassdrag, men i 20 av disse har man lykket med å bli kvitt den ved hjelp av kjemisk behandling.

Ved inngangen til 2002 fantes laksedreperen i 25 laksevassdrag, mellom disse store vassdrag som Drammens-

elva, Lærdalselva, Rauma, Driva og Vefsna. Flere laksestammer er allerede utryddet av parasitten, og de resterende smittede stammene betraktes som akutt utrydningstruete. Når det gjelder effekten av laksedreperen på den samlede produksjon av villaks i Norge, er det beregnet at den årlige produksjonen er redusert med 15 prosent.

Lærdalselva

■ Laksedreperen ble første gang registrert i 1996.

■ Det årlige økonomiske tapet på grunn av bortfall av laksefisket i elva er beregnet til 10–15 millioner kroner.

■ Hele den viktige turistnæringen i Lærdal er bygd opp omkring laksefisket, og det tradisjonsrike laksefisket var også bakgrunnen for etableringen av Norsk Villakssenter i Lærdal.

Det går kort tid etter etablering for laksedreperen fører til en massedød av laksunger, slik tilfellet var i sagnomsuste Lærdalselva på slutten av 1990-tallet. I likhet med mange andre lokalsamfunn, er Lærdal avhengig av inntekter fra laksefisket. Foto: Alf Olsen.

Taper 200–250 millioner i året

Det samlede samfunnsøkonomiske tapet beregnes å være i størrelsesorden 200–250 millioner kroner per år. Fram til i dag har laksedreperen trolig påført landet kostnader på 3–4 milliarder kroner gjennom tapt laksefiske i elv, tapt laksefiske i sjø – pluss ringvirkningene, som langt overgår verdien av selve fisken. Tiltakskostnader, inkludert genbank,

har hittil kostet 150 millioner kroner. Det er i stor grad lokalsamfunn i grise-grendte strøk som lider tapene.

I Numedalslågen er det beregnet at hver kilo laks som fanges i elva, genererer lokale inntekter på 1300 kroner. I enkelte elver i Storbritannia kan laksefisket generere verdier opp mot 20 000 kroner per kilo fanget laks.

Tre fornøyde fiskere med årets første fangst i Beiarelva, tre timer etter at laksefisket ble åpnet etter friskmelding av vassdraget. Fra venstre: Per Strand – Strand grunneierlag, Sindre Johannessen – 8 år, ivrig fisker og sønn til Ole Tobias Hansen – lokal fisker. Foto: Tor-Arne Sandnes.

Beiarelva

■ Beiarelva var et av de første vassdragene hvor laksedreperen ble påvist (1981).

■ Dette vassdraget var tidligere et av de viktigste laksevassdragene i Nordland.

■ Vassdraget ble kjemisk behandlet i 1994 og friskmeldt i 2001.

■ Laksefisket ble åpnet igjen i 2001. Det ble da fanget over 2 tonn laks i løpet av noen få uker.

Det finnes effektive og lønnsomme tiltak

Det kreves totalt om lag 200 millioner kroner fordelt over en tiårsperiode for å bli kvitt laksedreperen fra syv av smitteregionene. Pengebehovet for å fjerne parasitten en gang for alle, er følgelig mindre enn ett års samfunnsøkonomisk tap som følge av laksedreperen. I den siste av de åtte smitteregionene, Drammensregionen, vil man i første

omgang konsentrere seg om å hindre ytterligere smittespredning. Dette på grunn av at størrelsen på vassdraget tilsier at det vil være vanskelig å fjerne parasitten med utprøvde metoder.

Det finnes bare to metoder for å fjerne laksedreperen fra et vassdrag eller et vassdragsområde: kjemisk behandling og fysisk avsperring.

Kjemikaliene som brukes må enten drepe parasitten direkte, eller drepe alle vertsfiskene som parasitten er helt avhengig av for å overleve. I større vassdrag er det hensiktsmessig å bygge fiskesperrer for å avgrense elveområdene som må behandles med kjemikalier.

Direktoratet for
naturforvaltning

